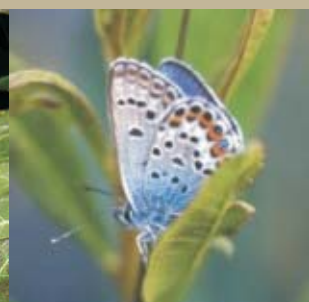

Aanvullend vleermuisonderzoek Noordrand Groenlo

Rapportnummer 737

Aanvullend Vleermuisonderzoek Noordrand Groenlo

ZELHEM, JUNI 2006
RAPPORTNUMMER 737
PROJECTNUMMER 810

OPDRACHTGEVER

Gemeente Oost-Gelre | Postbus 17, 7130 AA Lichtenvoorde |

OPDRACHTNEMER

Stichting Staring Advies | Hummeloseweg 85, 7021 KN Zelhem | T 0314 641910 | F 0314 641909 |
info@staringadvies.nl | www.staringadvies.nl | Auteur: B. voerman

Inhoudsopgave

1	Inleiding en doel	3
2	Het ecologische onderzoek	5
2.1	Methode	5
2.2	Resultaten	6
3	Wettelijke consequenties, toetsing aan de Flora- en Faunawet	8
4	Conclusie en Aanbevelingen	10
	Bijlagen	11
	Bijlage 1. Vleermuiswaarnemingen 2007	12
	Bijlage 2. Planschets woningbouw	13
	Bijlage 3. Voorstel aanleg robuuste verbinding	14

1 Inleiding en doel

De gemeente Oost-Gelre heeft ontwikkelingsplannen voor het gebied Noordrand in Groenlo. Dit gebied ligt op en rondom het voormalige terrein van bierbrouwer Grolsch, en is grofweg gelegen tussen het Groenlose deel van de Groenlose Slinge (noordzijde), Twente-route (oostzijde), noordelijke grachtengedeelte (zuidzijde) en de Grolse Weg naar Beltrum (westzijde). Dit aanvullende onderzoek heeft zich specifiek gericht op bouwfase I van het gebied; genaamd "Brouwhuizen". Een groot deel van dit terrein wordt ingenomen door de locatie van de voormalige Grolsch fabriek. Alle gebouwen en verhardingen op dit terrein zijn ten tijde van het onderzoek reeds ontmanteld waardoor het een groot braakliggend terrein is. In de huidige staat is dit terrein niet geschikt voor vleermuizen. In figuur 1 en 2, is het voor dit onderzoek onderzochte gebied weergegeven. Op de luchtfoto's uit 2005/2006 (figuur 2), is het gehele Grolsch-complex nog intact.

Dit rapport is een aanvulling op onderzoeken en rapportages die in opdracht van gemeente Groenlo door Staring Advies zijn uitgevoerd in 2004. Het betreffende de rapportages 0315 "Natuuronderzoek Noordrand Groenlo" en 0439 "Vleermuisonderzoek Noordrand Groenlo" december 2004.

Om deze rapportage als zelfstandig rapport te kunnen lezen, zijn enkele algemene passages uit voorgaande rapporten overgenomen.

Aangezien vleermuizen behoren tot de groep streng beschermde soorten, worden in de meeste gevallen alleen recente verspreidingsgegevens geschikt geacht voor ontheffingsaanvragen. Om een goed beeld te krijgen van de huidige functie van het gebied voor vleermuizen, heeft de gemeente Oost-Gelre aan Staring Advies opdracht gegeven een update-inventarisatie uit te voeren om de huidige verspreiding van vleermuizen op de betreffende locatie in beeld te krijgen. Dit rapport beschrijft de waarnemingen en consequenties, getoetst aan de Flora- en faunawet. Voor de verspreidingsgegevens van het gehele gebied "Noordrand Groenlo" wordt verwezen naar het onderzoek uit 2004: 0439 "Vleermuisonderzoek Noordrand Groenlo" december 2004.

Figuur 1. Ligging deelgebied I van het plangebied “Noordrand Groenlo”.

Figuur 2. Luchtfoto van het plangebied.

2 Het ecologische onderzoek

2.1 Methode

Het verzamelen van gegevens heeft op twee manieren plaatsgevonden: via literatuuronderzoek en er is gericht (aanvullend)veldonderzoek uitgevoerd.

Literatuuronderzoek

Het literatuuronderzoek omvatte twee onderdelen: het beschrijven van relevante onderdelen/passages uit de wet en eventuele jurisprudentie, en het verzamelen van bestaande verspreidingsinformatie van vleermuizen. Voor dit laatste onderdeel is de databank van Stichting Staring Advies geraadpleegd op het voorkomen van beschermde soorten en de vleermuisverspreidingsgegevens uit 2004. De basis voor de databank (KISAL, Kennis en Informatie Systeem voor Achterhoek en Liemers) wordt gevormd door een in eigen beheer ontwikkelde databank met waarnemingen van individuele flora- en faunasoorten. Deze waarnemingen zijn verzameld door diverse vrijwilligers en werkgroepen uit de regio. Daarnaast zijn ook eigen waarnemingen bij diverse onderzoeken in de databank opgenomen. Dit betreft unieke waarnemingen die vaak niet in andere databanken (zoals het Natuurloket) aanwezig zijn. Bovendien zijn ze vastgelegd op detailniveau, zodat ze direct relevant zijn voor wettelijke procedures.

Veldonderzoek

In aanvulling op het bronnenonderzoek zijn twee avondronden uitgevoerd. Tijdens de veldbezoeken is een indruk van het plangebied verkregen en zijn zoveel mogelijk de aanwezige verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageerlocaties in kaart gebracht. In onderstaande tabel staan de data van de veldbezoeken aangegeven.

Het onderzoek is uitgevoerd met behulp van een bat-detector (Peterson D240X), waarmee de door vleermuizen gemaakte ultrasone geluiden hoorbaar worden waardoor soorten op naam gebracht kunnen worden. Het onderzoek heeft zich voornamelijk gericht op verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageerlocaties. Hiervoor is op de daarvoor geschikte plekken enige tijd gepost. De bezoeken zijn voor zonsopgang gestart om zo de trefkans van uitvliegende dieren te vergroten.

bezoekronde	datum	tijd	Weersomstandigheden
1	4-mei-07	9:15 – 11:15	droog, 13 °C, bewolkt, wind 4
2	30-mei-07	9:45 – 12:00	droog, 17 °C, bewolkt, wind 2

Tabel 1. Bezoekdata vleermuisonderzoek 2007.

2.2 Resultaten

In deze paragraaf worden de onderzoeksresultaten besproken van het bronnenonderzoek en het vleermuizenonderzoek.

2.2.1 Resultaten bronnenonderzoek

Binnen de grenzen van het onderzochte gebied zijn 2 soorten vleermuizen aangetroffen tijdens het onderzoek in 2004. Het betreft de soorten Gewone Dwergvleermuis en Laatvlieger. Direct grenzend aan het plangebied zijn nog 2 soorten waargenomen: Watervleermuis en Rosse Vleermuis. Alle waarnemingen betreffen foeragerende of doortrekkende dieren. Er zijn geen verblijfplaatsen waargenomen. Overige vleermuisgegevens zijn niet bekend.

2.2.2 Resultaten veldonderzoek 2007

Gedurende de twee veldbezoeken, zijn een tweetal vleermuissoorten in het plangebied waargenomen:

- Gewone Dwergvleermuis
- Laatvlieger

De Gewone Dwergvleermuis is in een aantal van ca. 8 dieren korte tijd foeragerend of doorvliegend, verspreid over het gebied aanwezig. De Laatvliegers, ca. 5 ex., zijn lange tijd foeragerend op de aanwezige begraafplaatsen waargenomen.

Beide aangetroffen soorten zijn typisch gebouwbewonende soorten. Hierdoor is met name bij de aanwezige gebouwen gezocht naar mogelijke (aanwijzingen van) verblijfplaatsen. Hierbij is specifiek gelet op meststrepen, sociale geluiden en uitvliegende dieren. Verblijfplaatsen zijn niet aangetroffen.

De waargenomen soorten in 2007 staan weergegeven in bijlage 1.

Gewone Dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*)

De Gewone Dwergvleermuis bewoont vooral gebouwen waarin ze zowel hun kraamkolonies hebben als hun winterslaap doorbrengen. Je treft ze vaak aan in de spouw van huizen. Ze jagen in de directe omgeving tot een paar kilometer van hun verblijfplaats. Het zijn kleine dieren die met name op beschutte plaatsen jagen.

Het braakliggende terrein ten noordoosten van de tennisbaan en de aanwezige tuinen, worden door enkele dieren gebruikt als foerageergebied. Deze dieren zijn afkomstig vanuit de bebouwde kom en gebruiken de beplanting langs de Halvemaanweg als aanliegroute. Deze waarnemingen komen overeen met de waarnemingen uit 2004. In 2004 was het aantal aangetroffen individuen echter iets hoger. Vanaf de Halvemaanweg worden vervolgens de groenopstanden van de aanwezige tuinen langs de Woerdseweg gebruikt om verder het gebied in te vliegen richting Slinge. Tijdelijk wordt gefoerageerd op het terrein ten noordoosten van de tennisbaan.

Laatvlieger (Eptesicus serotinus)

De Laatvlieger bewoont evenals de Gewone Dwergvleermuis voornamelijk gebouwen, maar in veel kleinere aantallen. Hij is erg trouw aan zijn kolonieplaatsen. Deze dieren jagen op grotere prooien zoals meikevers, nachtvlinders maar ook op muggen en andere kleine insecten. Ze vallen vaak op jagend, rond 'witte' straatverlichting. Ze jagen langs bomenrijen maar ook boven meer open gebied waar ze dan wel beschutting zoeken langs bijvoorbeeld een houtwal of een bosrand. Het is een dier dat een voorkeur heeft voor het landelijke gebied en de randen van steden.

De Laatvliegers zijn foeragerend waargenomen op de aanwezige begraafplaatsen en buiten het gebied nabij de gracht. Een verblijfplaats is niet aangetroffen. Bij de aanwezige gebouwen zijn geen sporen, geluiden of uitvliegende dieren gevonden. Laatvliegers zijn (aanzienlijk) minder gebonden aan lijnvormige elementen voor vliegroutes in vergelijking tot Gewone Dwergvleermuizen. Mede hierdoor zijn aanvliegroutes minder goed in beeld te brengen. Gezien de waarnemingen zijn de dieren vermoedelijk afkomstig uit de bebouwde kom of uit gebouwen westelijk van de planlocatie. Dit beeld wordt bevestigd door het geheel ontbreken van waarnemingen ten noorden en oosten van de begraafplaatsen.

Rosse Vleermuis (Nyctalus noctula) en Watervleermuis (Myotis myotis)

Beide soorten zijn foeragerend waargenomen boven de gracht. Eveneens zijn enkele Watervleermuizen foeragerend en doortrekken boven de Slinge waargenomen. Een binding met de planlocatie lijken deze dieren niet te hebben.

3 Wettelijke consequenties, toetsing aan de Flora- en Faunawet

De effecten op de aanwezige vleermuizen en de wettelijke consequenties, zijn ingeschat aan de hand van de geplande werkzaamheden.

Het plangebied wordt gebruikt door twee vleermuissoorten:

- Gewone dwergvleermuis
- Laatvlieger

Alle in het plangebied aangetroffen vleermuizen zijn streng beschermd krachtens de Flora- en faunawet en de Europese Habitatrichtlijn. In het plangebied zijn relatief weinig vleermuizen aangetroffen; het betreft Gewone Dwergvleermuizen en Laatvliegers, beide vrij algemeen in Nederland voorkomende soorten.

Voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting geldt altijd dat er voor deze soorten ontheffing moet worden aangevraagd indien er (mogelijke) negatieve effecten zijn op de aanwezige dieren; er geldt geen vrijstelling met gedragscode.

Verblijfplaatsen

Binnen de grenzen van het gebied zijn in de gebouwen geen verblijfplaatsen aangetroffen. Boombewonende vleermuissoorten zijn eveneens niet aangetroffen.

Vliegroutes

Langs de zuidrand van het gebied vormt de groene parkachtige tuin, tussen de Halvemaanweg en de gracht, een verbinding tussen de bebouwde kom en het buitengebied. Behoud van deze route is belangrijk voor de in de kom aanwezige kolonies. Deze groenstrook valt echter buiten het ontwikkelingsgebied.

Vanaf deze groenstrook gaat een deel van de Gewone Dwergvleermuizen via de aanwezige tuinen langs de Woerdseweg richting de Slinge. Deze route doorkruist het gebied. Door de geplande ontwikkelingen zal deze route verdwijnen. De alternatieve route naar het foerageergebied De Slinge, ligt geheel aan de westzijde van het in 2004 onderzochte grote gebied. Het tussenliggende gebied is door het open karakter een mogelijke barrière voor Dwergvleermuizen. Hierdoor ontstaat zeer waarschijnlijk een aanzienlijke verslechtering voor het bereiken van de Slinge wat een negatief effect zal hebben op de aanwezige dieren. Naast het concreet verwijderen van de aanwezige groenopstanden kan er vanuit worden gedaan dat in de nieuwe wijk de hoeveelheid licht zal toenemen. Hier staat tegenover dat langs de nieuw aan te leggen wegen laanbeplanting zal worden aangelegd. Deze laanbeplanting zal echter de komende jaren na aanplant nauwelijks tot niet de functie van verbindingroute kunnen overnemen door de te jonge bomen en het niet afschermen van de lichtmasten. Hierdoor is het noodzakelijk te zoeken naar een compenserende verbinding met de Slinge.

Het aanleggen of het versterken van een route naar de Slinge in deze fase, kan een belangrijke zet zijn voor eventuele latere ontwikkelingen ten westen van de huidige

planlocatie. Het kiezen van deze verbinding en aanplant met geschikte bomen en struiken, kan als geschikte compenserende maatregel worden beschouwd. Voor het verwijderen van de bestaande verbinding dient een ontheffing aangevraagd te worden. Ook voor de betreffende ontheffing is een compenserende maatregel belangrijk.

Foerageergebied

Binnen het onderzochte gebied is een duidelijke (tijdelijke) foerageerplek voor Gewone Dwergvleermuizen aanwezig. Deze locatie zal door de ontwikkelingen ongeschikt worden. De overige twee belangrijke foerageerplekken voor Laatvlieger, Rosse vleermuis en Watervleermuis en Gewone Dwergvleermuis, betreffen de beide begraafplaatsen en de gracht. Deze gebieden vallen echter buiten de planlocatie en blijven behouden. Eventuele lichttoename vanuit de nieuwe woonwijk kan echter sterk negatieve effecten hebben.

Door de ontwikkeling van een brede ecologische zone aan de zuidkant van de Slinge, wordt een groot foerageergebied voor vleermuizen aangelegd. Hierdoor en de relatief lage kwaliteit van het foerageergebied (slechts enkele dieren en felle verlichting van de tennisbaan), kan dit een belangrijke compenserende maatregel en uitbreiding van het foerageergebied betekenen.

Mogelijkheden nieuwe verbindingroute

Een nieuwe verbindingroute zal zo spoedig mogelijk na het aanleggen moeten kunnen functioneren, voordat de huidige verbinding doorbroken wordt.

Het aanleggen van een nieuwe verbinding sluit goed aan bij de reeds gemaakte plantekening van de nieuwe woonwijk (zie bijlagen 2 en 3).

Aan de westzijde wordt een waterbuffer voorgesteld in een groene zone. Als verbinding kan deze zone als basis dienen.

Hierbij zijn enkele uitgangspunten die belangrijk zijn voor het goed kunnen functioneren van deze zone.

- De groenzone dient een doorlopende zone te zijn tussen de begraafplaatsen en de Slinge;
- Bij de soortkeuze dient vooral gezocht te worden naar inheemse bomen en struiken;
- Door gebruik van bomen én struiken ontstaat gelaagdheid in de opbouw van de houtopstand met meer beschutting en voedselaanbod;
- Bij aanplant een doorlopende brede strook van zwaardere formaten bomen én struiken zodat sneller een gesloten zone ontstaat;
- Minimale hoeveelheid strooilicht, ook bij eventuele toekomstige verdere uitbreiding van de woonwijk ten westen van de zone,
- Behoud van de zone in de toekomst door vastlegging in het bestemmingsplan.

4 Conclusie en Aanbevelingen

Dit rapport geeft de resultaten van een vleermuizenonderzoek in het plangebied bouwfase I "Noordrand Groenlo". Voor het onderzoek zijn twee aanvullende veldbezoeken verricht door een vleermuisdeskundige van Stichting Staring Advies. Samen met de vleermuisverspreidingsgegevens van 2004, is hierdoor een zeer goede indruk van het plangebied verkregen en zijn zoveel mogelijk de vaste verblijfplaatsen (zomerverblijven en kraamkolonies), vliegroutes en foerageerlocaties in kaart gebracht.

Conclusie:

Binnen de grenzen van bouwfase I zijn twee soorten vleermuizen waargenomen:

- Gewone Dwergvleermuis
- Laatvlieger

Grenzend aan het gebied zijn eveneens Watervleermuis en Rosse Vleermuis waargenomen.

Voor de Gewone Dwergvleermuis zal een verbindingsroute en een foerageerlocatie verloren gaan waarvoor een ontheffing dient te worden aangevraagd. Ter compensering wordt de aanleg van een groenstrook voorgesteld tussen de begraafplaatsen en de Slinge, aan de westzijde van de nieuwe wijk. De aanleg van de robuuste ecologische zone langs de Slinge, in combinatie met een verbindingszone tussen de begraafplaatsen en de Slinge, vormen een zeer geschikte compenserende maatregel voor het verdwijnen van de foerageerlocatie en vliegroute.

Aanbevelingen:

Lichthinder

Alle soorten vleermuizen zijn min of meer gevoelig voor lichthinder op de (kraam)kolonieplaatsen, paarplaatsen en op/rond de winterverblijven (d.w.z. de dagrustplaatsen). De Gewone Dwergvleermuis en Laatvlieger zijn ook enigszins gevoelig voor lichthinder op hun vliegroute. Om verstoring zoveel mogelijk te beperken kan het minimaliseren van straatverlichting overwogen worden. Om het plangebied niet onveilig over te laten komen wordt geadviseerd om de verlichting zoveel mogelijk naar beneden te richten met een zo laag mogelijke lichtintensiteit. Zodoende wordt de verstoring voor jagende vleermuizen zoveel mogelijk beperkt. Verder kunnen lampen worden aangebracht in de kleur die de minste verstoringseffect heeft, zoals hoge druk natrium. Ook strooilucht op de nieuw te realiseren verbindingszone, de grachten en de begraafplaatsen zou voorkomen moeten worden.

Aanplant laanbomen in de nieuwe woonwijk

Door het aanplanten van inheemse laanbomen in de nieuwe woonwijk, wordt het voedselaanbod en leefgebied van vleermuizen in de toekomst versterkt.

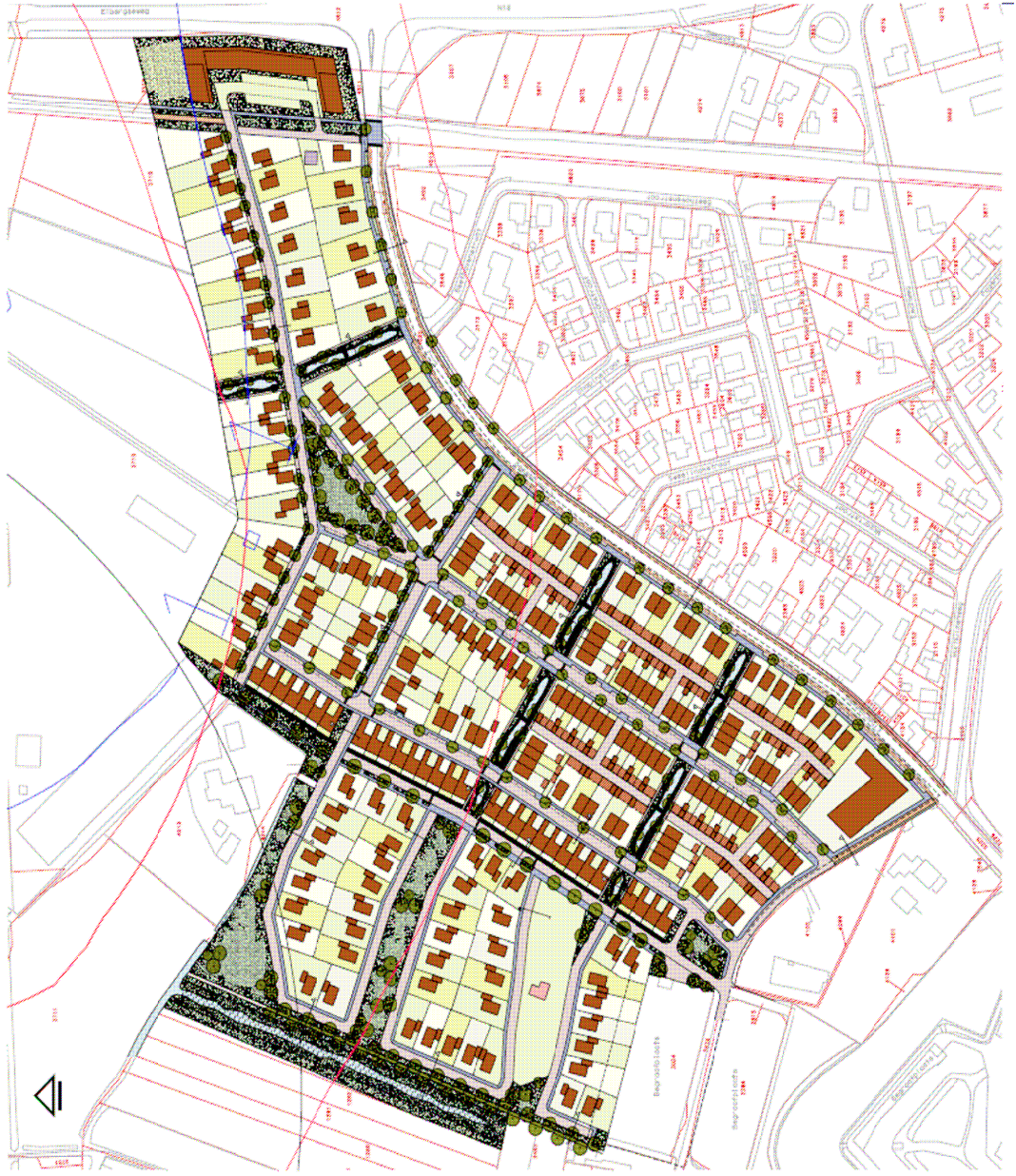
Bijlagen

Bijlage 1. Vleermuiswaarnemingen 2007

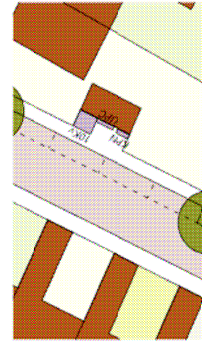

- Gewone Dwergvleermuis
- Laatvlieger
- Watervleermuis
- Rosse vleermuis

Bijlage 2. Planschets woningbouw

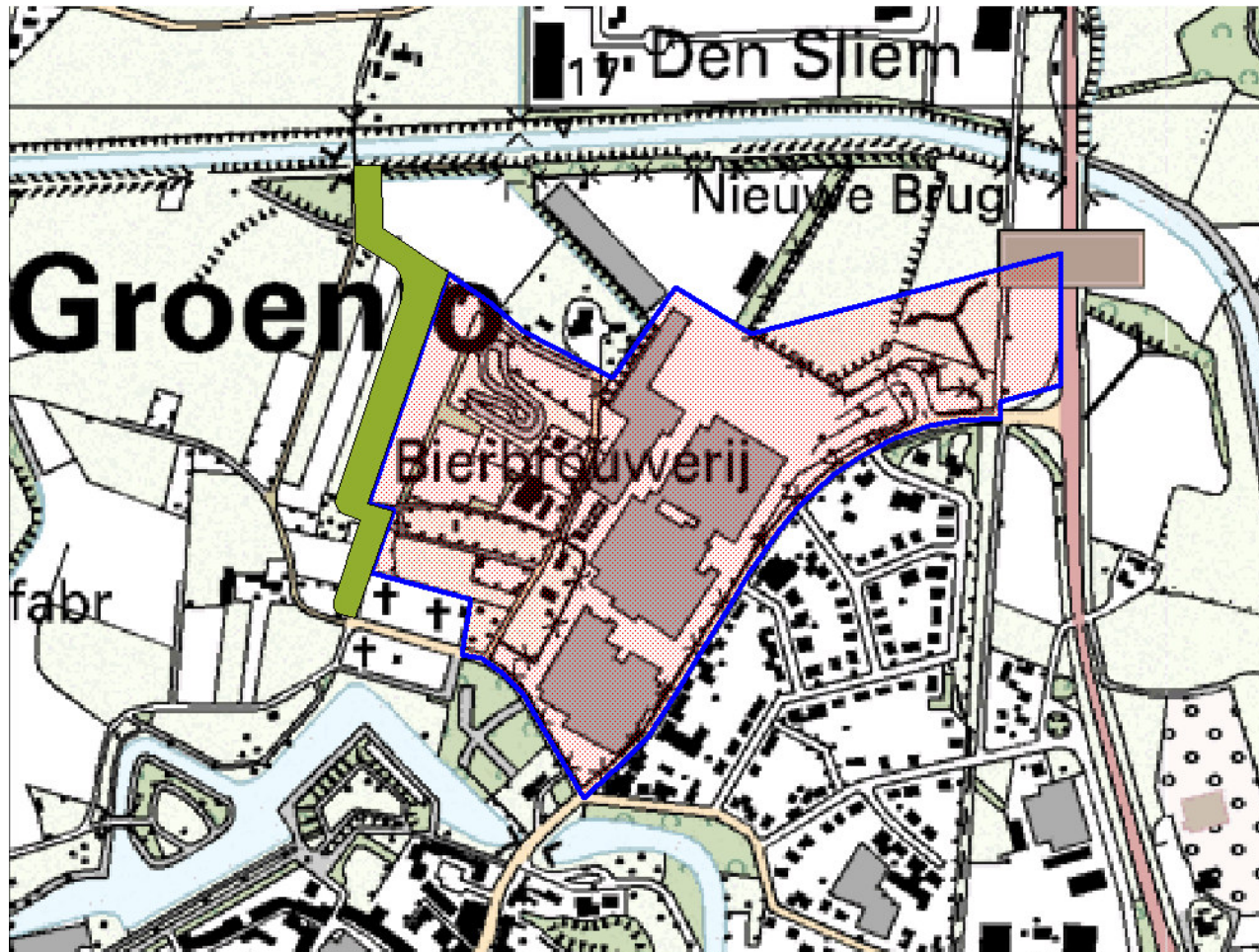
	betonvloer
	bestaande restwoning
	grasveld
	weg
	triestraat
	wandafdekking
	halfwoning
	floraal
	parkeren
	gras
	struiken
	groeiend
	water
	vloerbedekking
	beton
	plantsoen
	deurenvoorkant
	10% auto's
	KPN station
	KPC station
	Rondvaart

Alphorst
 wijk 1
 veld 118
 kadastraal nr. 0271
 perceel nr. 0306

Verlegging
 woonwoningbouw
 gemeente Grootegelo
 Gemeente Oost-Gelre
SVP
 ARCHITECTUUR- EN STRAATTEKENING
 J. van der Werf, architect
 S. van der Werf, tekenaar

Bijlage 3. Voorstel aanleg robuuste verbinding

Hummeloseweg 85_7021 KN Zelhem
T 0314 64 19 10 F 0314 64 19 09
E info@staringadvies.nl | www.staringadvies.nl

